ZÁKLADNÍ ŠKOLA
T. G. MASARYKA
ŠTĚTÍ

Koncepce péče

o nadané žáky



ZÁKLADNÍ ŠKOLA
T. G. MASARYKA
ŠTĚTÍ

Obsah

1. NADANÉ DÍTĚ 2

2. DIAGNOSTIKA 3

3. STANOVENÉ PRINCIPY A FORMY VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH ŽÁKŮ 4

4. PERSONÁLNÍ, METODOLOGICKÉ A MATERIÁLNÍ ZÁZEMÍ PRO PRÁCI S NADANÝMI ŽÁKY 6

5. HODNOCENÍ VZDĚLÁVACÍCH VÝSLEDKŮ 6

6. EVALUACE 7

1. Nadané dítě

Nejčastěji je nadání definováno jako soubor schopností, které umožňují jedinci dosahovat výkonů nad rámec běžné průměrně populace. Množství žáků s nadáním se odhaduje na 2-3 %. Nadaný žák může disponovat jedním, ale i několika druhy nadání. Nadaní žáci vynikají svými intelektovými schopnostmi, jsou tvořiví, kreativní a schopni hledat nové cesty.

Nadání lze rozdělit na několik oblastí, kde se jedinec jeví jako nadaný:

- intelektové schopnosti: verbální, početní, paměťové schopnosti,

- specifické akademické vlohy: matematické nadání, nadání pro přírodní vědy…,

- kreativní nadání: jedinec neustále vymýšlí a tvoří nové nápady, materiály...,

- vědecké schopnosti: technické, matematické, jazykové nadání…,

- mechanické schopnosti: talent v umění, vědě, prostorová představivost...,

Všechny tyto druhy se u jedince prolínají a nejsou jasně ohraničené.

Nadané dítě se však může vlivem nedostatku podnětů a problémů k řešení začít nudit a hledat způsoby, jak by se zabavilo. Takové dítě může být ve škole neúspěšné a problémové. Může mít problémy se sociální adaptací, má méně kamarádů - nemá se s nimi o čem bavit, projevuje se jako hyperaktivní, je perfekcionista, nesoustředěný (denní snění), neposlouchá, odmlouvá,

pošťuchuje spolužáky, vykřikuje, nenosí vypracované úkoly, vyhledává konflikty. Až příliš často přicházejí tyto děti do poraden s podlomeným sebevědomím, protože zažívaly řadu selhání, neúspěchů a odmítání. Mnohdy mají problémy s autoritou vzhledem k tomu, že nejsou brány jako rovnocenní partneři.

Práce s nadanými žáky je velmi náročnou a důležitou součástí učitelské profese. Nadaní žáci vyžadují specifické vzdělávací přístupy. Některé nadané děti mohou v oboru, o který se zajímají, obohatit svými znalostmi i učitele.

V naší škole vycházíme při práci s nadanými žáky plně z ustanovení právních norem a metodických doporučení, zejména z § 16 a 17 zákona č. 561/2004 Sb. (Školský zákon), § 27-31 vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „vyhláška“) a Informace MŠMT k rozvoji nadání žáků ZŠ a gymnázií – stručný přehled vybraných podpůrných opatření. S ohledem na koncepci školy, její filozofii a možnosti budeme prioritně podporovat žáky s tzv. obecným nadáním (vysoká úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností). Žáky nadané v pohybových, manuálních nebo uměleckých oblastech budeme podporovat dle dílčích možností školy.

2. Diagnostika

Proces identifikace nadaných žáků bude zpravidla prováděn dle níže uvedeného postupu. Výjimečně lze vytipování žáka provést i jiným způsobem např. budou-li již známy závěry odborného vyšetření ze specializovaného pracoviště.

1. Na 1. stupni screeningové posouzení třídním učitelem, který při svém hodnocení schopností a předpokladů žáka jak standardizované posuzovací škály, tak další metody. Na 2. stupni a v případě výuky cizích jazyků provede screening vyučující předmětu, kde se nadání projevuje.

2. Rozhovor třídního učitele, učitele předmětu, ve kterém žák vyniká a speciálního pedagoga s rodiči žáka, poskytnutí informace o zjištěních školy a nabízené podpoře, získání souhlasu rodičů s dalšími postupy (diagnostika, výběr rámce forem podpory).

3. Zpřesnění diagnostiky a vyprofilování individuálních potřeb žáků, případně rozhodnutí o účelnosti vyšetření ve školském poradenském zařízení (speciální pedagog).

4. Týmové zpracování plánu pedagogické podpory, jedná-li se o nadané žáky nebo individuálního vzdělávacího plánu u žáků mimořádně nadaných na základě doporučení školského poradenského zařízení.

Z hlediska kategorií vytipovaných žáků se tak bude jednat o:

- nadané žáky, u nichž budou přijímaná opatření a formy podpory plně v kompetenci školy a předpokladem pro jejich realizaci bude souhlas zákonných zástupců žáka (enrichment, grouping atd.),
- mimořádně nadané žáky, u kterých škola bude aplikovat podpůrná opatření v souladu s doporučeními školského poradenského zařízení (akcelerace, enrichment, grouping atd.).

3. Stanovené principy a formy vzdělávání nadaných žáků

V naší škole upřednostňujeme prioritně následující principy při práci s nadanými:

- sociální začlenění do kolektivu vrstevníků s cílem podporovat jejich sociální vazby a dovednosti ve společnosti;
- individualizace, při které je stěžejní pěstovat v žácích větší odpovědnost za obsah a rychlost, s jakou v učení postupují, a současně vést žáky ke kontrole kvality vlastní práce;
- diferenciace, při které je kladen hlavní důraz na přiměřenost vzdělávacího programu a učiva charakteristikám těchto žáků;

Práce v běžné třídě:

- možnost výběru doplňkového materiálu (úlohy podobného typu, možnost procvičování),
- možnost výběru alternativního materiálu (úlohy z podobných oblastí, z podobného okruhu učiva, ale o něco náročnější),
- možnost výběru alternativních činností (pokud ovládá dané učivo, může si vybrat podobnou činnost a rozšiřovat svůj zájem o tuto oblast),
- vrstevnické vyučování,
- využití metody MMM (úkoly s odstupňovanou náročností – musí splnit, měl by, mohl by), která talentovaným žákům dává možnost růstu,
- vytvoření dohody mezi žákem a učitelem (o učebním postupu a obsahu samostatné práce včetně formy výstupu) + ujasnění pravidel chování ve třídě během práce ostatních žáků (nesmí být rušeni),
- skupina několika nadaných v rámci jedné třídy (práce na společných projektech, možnost konfrontace, diskuze atd.),
- zaměření se na obohacování učiva (možnost odnést si nové poznatky).

K práci vytváříme materiální, organizační a tvůrčí podmínky, mezi používané formy práce patří zejména:

1. akcelerace jako proces urychlování vzdělávacího procesu (přeřazení do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku, výuka vybraného předmětu o ročník výše),

2. enrichment jako proces obohacování, rozšiřování a vyšší náročnosti učiva (v rámci podpůrného opatření 1. stupně u žáků vytipovaných školou ve smyslu §27 odst. 1 vyhlášky a v rámci IVP u žáků mimořádně nadaných ve smyslu ustanovení §27 odst. 2 vyhlášky),

3. grouping jako proces seskupování žáků podle jejich schopností.

Nad rámec vyučovacích hodin formou rozšířené nabídky aktivit určených vytypovaným žákům (příprava a účast na soutěžích a olympiádách, kroužky zaměřené na podporu nadání, rozvoj pomocí speciálních her, deskových her a počítačových programů apod.).

Metody a formy výuky podporující nadání:

- podnětné působení vyučovací hodiny na žáka,
- spád vyučovací hodiny, dobrá organizační promyšlenost a realizace,
- účelné střídání odlišných metod výuky ve vyučovací hodině,
- aktivizující strategie, kooperativní a skupinové formy výuky,
- projektově a tematicky orientované aktivity,
- vzdělávání v souvislostech, mezipředmětové přesahy,
- zapojení odborníků do výuky,
- tandemová výuka,
- mezinárodní aktivity (např. zahraniční výjezdy žáků),
- exkurze, výlety, kulturně založené akce zasazené do vzdělávacího rámce školy,
- účast žáků v soutěžích a olympiádách.
- spolupráce s vysokými školami, středními školami a firmami,
- využití diferencované výuky s odstupňovanou náročností,
- podpora samostatné a individualizované výuky zaměřené na svobodný rozvoj tvořivých možností dítěte, snaha o respektování potřeb, zvláštností a zájmů žáka,
- rozvoj kritického myšlení a tvořivosti,
- podpora práce s chybou,
- vytváření a práce s myšlenkovými mapami,
- divergentní úlohy a trénování schopnosti argumentace,

- problémové vyučování (problémové úlohy, úlohy s nejednoznačným zadáním, učení se na výjimkách z pravidel apod.),
- podpora experimentování a pozorování různých jevů, badatelské práce,
- spolupráce s badatelskou akademií BADATEL (Badatelská Akademie Dětí Anektovaných Talentem Energií Lidskostí).

4. Personální, metodologické a materiální zázemí pro práci s nadanými žáky

Na plnění koncepce se podílí kooperativně tým pracovníků školy – třídní učitel, učitelé vybraných předmětů, speciální pedagog, ředitelka školy.

V rámci metodologického zázemí bude škola čerpat jak z rezortních zdrojů a institucí (MŠMT ČR, ŠPZ, Ústecký kraj, koordinátor podpory nadání NPI apod.), tak z nezávislých organizací (Mensa apod.), a dalších zdrojů (www.nivd.cz, www.rvp.cz, www.nuv.cz, www.talentovani.cz, www.nadanedite.cz, www.proskoly.cz atd.)

V krátkodobém horizontu se při plnění úkolů vyplývajících z koncepce škola zaměří především na:

- podporu vzdělávání všech pedagogických pracovníků školy v oblasti práce s nadanými žáky,

- rozšíření portfolia diagnostických nástrojů pro identifikaci nadaných žáků,

- efektivnější prezentaci nabízených služeb (informace pro zřizovatele, odbornou i laickou veřejnost),

- zpřehlednění portfolia materiálů a pomůcek, kterými škola disponuje, a které jsou určené k využití k práci s nadanými žáky interně pedagogickými pracovníky, případně zápůjčkou pro rodiče.

5. Hodnocení vzdělávacích výsledků

- individuální (především slovní) hodnocení žáků učitelem,
- formativní hodnocení,
- sebehodnocení,
- možnost kombinovat různé formy hodnocení (sumativní, formativní) pro zvýšení efektu individualizace,
- interní a externí testování,
- plánování činností s jednotlivými nadanými a pravidelné konzultace nad jejich naplňováním.

6. Evaluace

Podpora nadaných žáků bude sledována při hospitační činnosti, dále pak na průběžných poradách a metodických setkání. Sami učitelé průběžně vyhodnocují a reflektují efektivitu nastavených opatření pro rozvoj nadání konkrétního žáka. V případě potřeby nastavují změny a jiné postupy po dohodě se speciálním pedagogem a ředitelkou školy.

Ve Štětí dne 1. 2. 2023 PhDr. Bc. Gabriela Hrušková, ředitelka školy